

Arbejdsmarkedsudvalget,
AMU alm. del - Bilag 237
Sundhedsudvalget,
SUU alm. del - Bilag 557
Offentligt

Folketingets Sundhedsudvalg
Christiansborg
1240 København K.

Beskæftigelsesministeren
Ved Stranden 8
1061 København K

T 72 20 50 01
E bm@bm.dk
www.bm.dk

CVR 10172748
EAN 5798000398566

30 JUNI 2009

J.nr. 20080071727

Som udvalget tidligere er blevet orienteret om iværksatte min forgænger i februar 2006 en 5-punkts handlingsplan, der skulle sikre en tilbundsgående undersøgelse af de helbredsmæssige aspekter af udsættelse for kviksølv inden for tandplejen.

Der blev samtidig nedsat en følgegruppe bestående af repræsentanter fra relevante organisationer og embedsmænd fra Beskæftigelsesministeriet til at følge arbejdet med handlingsplanen.

Den 14.-15. april i år afholdt følgegruppen en nordisk ekspertkonference om klinikassistenters og tandlægers mulige sundhedsskader som følge af lavdosisudsættelse for metallisk kviksølv. Formålet var at gøre status over den foreliggende viden og dokumentation, herunder de forskningsprojekter, der er gennemført som led i handlingsplanen.

Forskningsprojekterne viser, at klinikassistenters og tandlægers arbejde med kviksølv ikke øger risikoen for dårligt helbred, og der er således ikke kommet ny viden frem om kviksølvs skadelige virkninger ved tandklinikarbejde. Jeg vedlægger følgegruppens sammenfatning til orientering.

Handlingsplanen er nu afsluttet, og jeg er glad for, at vi i denne sag lod tvivlen komme klinikassistenterne til gode og fik gennemført en tilbundsgående undersøgelse.

Venlig hilsen

Inger Støjberg

15. april 2009

J.nr.

FOV

Følgegruppens sammenfatning af foreliggende dokumentation og viden om de sundhedsmæssige aspekter af klinikassistenter og tandlægers lavdosis eksponering for metallisk kviksølv

---

På baggrund af en offentlig debat i Danmark besluttede den daværende beskæftigelsesminister i 2006 at skabe klarhed over de helbredsmæssige forhold ved udsættelse for lave doser af metallisk kviksølv inden for tandplejen. Det er vurderingen at eksponeringen var størst før 1970 og derefter faldende. Med tilslutning fra arbejdsmarkedets parter (HK og Dansk Tandlægeforening) besluttede ministeren derfor i 2006, at igangsætte en 5-punkts handlingsplan, der skulle sikre en tilbundsående videnskabelig undersøgelse af, hvad arbejdet med kviksølv har betydet for klinikassistenter og tandlægers helbred.

Der blev nedsat en følgegruppe med repræsentanter fra Beskæftigelsesministeriet, Arbejdstilsynet, Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, arbejdsmarkedets parter og Dansk Selskab for Arbejds- og Miljømedicin, til at følge arbejdet med planens gennemførelse.

Følgegruppen er enige om nærværende sammenfatning.

Baggrund

Beskæftigelsesministerens handlingsplan omfattede følgende:

1. **Et fælles-nordisk ekspertmøde - formål:** videnskabelig status især ift lavdosispåvirkninger
2. **En arbejdsmedicinsk udredning - formål:** samle eksisterende viden på området
3. **En epidemiologisk registerundersøgelse - formål:** undersøge om klinikassistenter og tandlæger udsat for kviksølv er mere syge end andre og i så fald hvilke sygdomme
4. **En klinisk undersøgelse - formål:** undersøge om en tilfældigt udvalgt gruppe af klinikassistenter og tandlæger sammenlignet med en relevant kontrolgruppe er mere syge samt hvilke sygdomme
5. **Et målrettet undersøgelsesprogram - formål:** undersøge for symptomer og sygdomme, som kan være knyttet til kviksølvudsættelse eller forekommer oftere end hos andre.

Handlingsplanen var opbygget således, at når de 3 første tiltag er gennemført, skulle der gøres status med henblik på det videre forløb. Dette er sket på den videnskabelige konference d. 14. og 15. april 2009.

Aktiviteter

Nordisk ekspertmøde:

Det nordiske ekspertmøde blev holdt på NFA d. 11. maj 2006. Der blev foretaget en status over den foreliggende viden om kviksølv og helbred samt bud på spørgsmål relevante for den epidemiologiske registerundersøgelse. Disse forhold er blevet inddraget i det videre arbejde med undersøgelserne.

Gennemgang af litteraturen - et arbejdsmedicinsk referencedokument

Den arbejdsmedicinske udredning er gennemført og blev forelagt Erhvervs-sygdoms-udvalget i december 2007. De væsentligste konklusioner i rapporten er, at en lille gruppe har kunnet pådrage sig en forgiftning på grund af særligt høj udsættelse for kviksølv tilbage i tiden. Dette forhold er baseret på norske undersøgelser af eksponeringsforholdene i tandklinikker, som viser at der har været meget store forskelle i individuelle eksponeringer, specielt i 50'erne og 60'erne, og specielt i forbindelse med håndtering af kobber-amalgam.

Den videnskabelige litteratur har beskrevet ganske enkelte tilfælde af akutte kviksølvforgiftninger hos medarbejdere i tandklinikker i forbindelse med helt særlige omstændigheder. Der kan være individuelle forskelle i følsomhed over for kviksølv, men der er ikke på nuværende tidspunkt videnskabelige holdepunkter herfor.

Der er ikke dokumentation for, at der er en sammenhæng mellem udsættelse for metallisk kviksølv ved tandplejearbejde og udvikling af forskellige sygdomme og gener flere år efter ophør af udsættelsen for kviksølv.

Epidemiologisk registerundersøgelse

Rapporten blev offentliggjort på den videnskabelige konference d. 14-15. april 2009. Rapporten konkluderer, at der ikke er fundet holdepunkter for, at klinikassistenters og tandlægers udsættelse for kviksølv øger risikoen for dårligt helbred – hverken når der måles på dødelighed, registerbaserede sygdomsoplysninger, fertilitet og abort eller på fødselsudfald.

Undersøgelsen er alene baseret på oplysninger i de anvendte registre.

Undersøgelsen på de arbejdsmedicinske klinikker

Ved de 14 arbejdsmedicinske klinikker i Danmark blev der i 2006 undersøgt 733 ansatte på tandlægeklinikker, omfattende 729 klinikassistenter, 2 tandlæger og 2 laboranter. Alle gennemgik en arbejdsmedicinsk undersøgelse efter ensartede retningslinjer.

Undersøgelsen var ikke direkte en del af beskæftigelsesministerens handlingsplan, men indgår i det samlede dokumentationsgrundlag.

Oplysninger der fremkom i forbindelse med undersøgelsen viste at der tidligere i nogle tilfælde blev udført arbejde på tandklinikker under forhold, som i dag ikke ville være arbejdsmiljømæssigt acceptabelt.

Ved undersøgelserne blev der ikke fundet tilfælde af sikker eller sandsynlig kviksølvforgiftning. 11 af de undersøgte havde symptomer og kliniske tegn, som kan være en følge af kviksølvforgiftning, men som også forekommer blandt personer uden udsættelse for kviksølv.

Opsamling på den videnskabelige konference d. 14. og 15. april

Der var enighed om at der blev præsenteret grundige undersøgelser af høj videnskabelig kvalitet.

Der var desuden enighed om at processen i forbindelse med ministerens handlingsplan har været lærerig.

Sagsforløbet har vist, at der findes muligheder for at gennemføre grundige undersøgelser i Danmark, når der opstår mistanke om helbredsskader forårsaget af arbejdsmiljøforhold tilbage i tiden. På den anden side vanskeliggøres den slags undersøgelser på grund af fravær af eksponeringsmålinger i denne forbindelse. Det gør det vanskeligt at drage sikre konklusioner, især hvad angår enkeltpersoners mulige helbredspåvirkninger, der kan være forårsaget af særligt høje eksponeringer.

Der er ikke kommet ny viden frem om metallisk kviksølvs skadelige virkninger ved tandklinikarbejde.

Med de meget begrænsede nationale oplysninger om niveauet for eksponering af kviksølv kan yderligere undersøgelser ikke skabe mere sikker viden om effekter af at arbejde med kviksølv.

Der synes derfor ikke at være grundlag for at igangsætte en videnskabelig klinisk undersøgelse i Danmark, jf. punkt 4 i beskæftigelsesministerens handlingsplan.

Følgegruppens konklusion og den videre proces

Formålet med de forskningsbaserede tiltag i beskæftigelsesministerens handlingsplan var at vise, om der var noget ved kviksølv man ikke vidste i forhold til skadevirkninger, om tandplejepersonalet havde kviksølvrelaterede helbredsproblemer samt om gruppen havde dårligere helbred end sammenlignelige grupper eller/og befolkningen generelt.

De 2 forskningsprojekter har ikke givet holdepunkter for at antage, at klinikassistenterne og tandlægerne som gruppe betragtet har pådraget sig kvik-

sølvrelaterede helbredsskader og ligeledes finder man ikke et dårligere helbred end sammenlignelige grupper/befolkningen som helhed.

Det kan ikke udelukkes at nogle klinikassistenter og tandlæger har været udsat for store eksponeringer og således kan have fået varierende grader af kviksølvrelaterede helbredsskader.

På denne baggrund er der enighed om følgende:

- De ca. 900 sager, der er anmeldt til Arbejdsskadestyrelsen, vil blive behandlet på grundlag af den viden, der er fremkommet. I den forbindelse vil personer med symptomer, der kan være forårsaget af metallisk kviksølv blive udredt efter normal praksis, herunder evt. neurologisk/neuropsykologiske undersøgelser.
- De personer, der har mistanke om at de har været udsat for kviksølvspåvirkninger i skadeligt omfang og ikke har anmeldt deres sag til Arbejdsskadestyrelsen, har mulighed for at gå til egen læge for evt. videre henvisning til Arbejdsmedicinsk klinik.

Processen i forbindelse med ministerens handlingsplan har været lærerig for alle involverede parter og har i sig selv skærpet fokus og givet øget opmærksomhed på kviksølvs skadelige virkning og ny viden nationalt og internationalt på området. Det erstatter det målrettede undersøgelsesprogram jf. Beskæftigelsesministerens punkt 5 i handlingsplanen.

Beskæftigelsesministerens handlingsplan er hermed afsluttet.

Omfattende kviksvulvundersøgelse er nu afsluttet

15. april 2009

Ny tilbundsående, videnskabelig undersøgelse viser, at klinikassistenters og tandlægers arbejde med kviksvulv ikke øger risikoen for dårligt helbred. Hverken når der måles på dødelighed, registerbaserede sygdomsoplysninger, fertilitet, abort og fødselsudfald. Undersøgelsen bekræfter dermed konklusionerne fra tidligere videnskabelige undersøgelser.

Undersøgelsen er netop blevet præsenteret og diskuteret på en konference, hvor både forskere, arbejdsmarkedets parter, Dansk Selskab for Arbejds- og Miljømedicin (DASAM) og Arbejdstilsynet blev enige om, at der ikke er grund til at iværksætte yderligere undersøgelser. Dermed er den omfattende kviksvulvundersøgelse, som blev sat i værk for godt tre år siden, afsluttet.

- Jeg er glad for, at tvivlen i hele processen er kommet klinikassistenterne til gode. Vi har nu fået vendt hver en sten. Derfor bliver vi også nødt til at anerkende konklusionerne i de videnskabelige undersøgelser, hvor der ikke er fundet ukendte skadelige påvirkninger af kviksvulv, siger beskæftigelsesminister Inger Støjberg.

Selvom de videnskabelige undersøgelser ikke viser nye sammenhænge mellem kviksvulv og helbred, kan der imidlertid være få mennesker, der er mere følsomme, og som kan have været udsat for store mængder kviksvulv. Det skal selvfølgelig undersøges nærmere. Derfor bliver de personer, der har tydelige tegn på, at de har været udsat for kviksvulv, henvist til en nærmere udredning.

- Arbejdet med handlingsplanen er nu afsluttet. Jeg vil gerne rose alle involverede parter. Det har været en god proces, hvor alle har lyttet til hinanden. Det har også været en nødvendig proces, fordi rigtig mange mennesker har været bekymrede, og det har vi taget alvorligt, slutter Inger Støjberg.

De cirka 900 personer, der har anmeldt deres sag til Arbejdskadestyrelsen, vil få deres sag behandlet på grundlag af den viden, der nu er kommet frem. Og de personer, der har mistanke om, at de har været udsat for kviksvulv, men som endnu ikke har anmeldt deres sag, kan gå til egen læge for eventuelt at blive henvist til Arbejdsmedicinsk klinik.

Den omfattende kviksvulvundersøgelse, som den daværende beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen igangsatte i 2006, indeholdt fem punkter. Den netop offentliggjorte undersøgelse er punkt tre. Punkt fire og fem sættes ikke i værk, da yderligere undersøgelser ikke kan skabe mere sikker viden om effekter af at arbejde med kviksvulv.

Fem-punktsplanen fra 2006:

1. Et fælles-nordisk ekspertmøde.
2. En arbejdsmedicinsk udredning, som skal samle eksisterende viden på området.
3. En epidemiologisk registerundersøgelse, som skal undersøge, om klinikassistenter og tandlæger, der har været udsat for kviksvulv, er mere syge end andre og i så fald hvilke sygdomme.
4. En klinisk undersøgelse, som skal undersøge, om en tilfældigt udvalgt gruppe af klinikassistenter og tandlæger sammenlignet med en relevant kontrolgruppe er mere syge, samt hvilke sygdomme de har.
5. Et målrettet undersøgelsesprogram, som skal undersøge for symptomer og sygdomme, som kan være knyttet til kviksvulvudsættelse, eller som forekommer oftere end hos andre.